

РЕШЕНИЕ

№ 778

гр. София, 05.02.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 26 състав, в публично заседание на 12.12.2023 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Мария Шишкова

при участието на секретаря Веселина Григорова и при участието на прокурора Цветослав Вергов, като разгледа дело номер **7176** по описа за **2022** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производство по реда на чл. 284 – чл. 285 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗИС) във вр. чл. 203 и сл. от Административно-процесуалния кодекс (АПК) и чл. 86, ал. 1 от Закона за задълженията и договорите (ЗЗД).

Образувано е по искова молба на Б. И. Д., изтърпяващ наказание Лишаване от свобода в Затворническо общежитие от закрит тип (ЗОЗТ) „Кремиковци“ при Затвора – С., с която е предявен иск срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ при Министерство на правосъдието (ГДИН - МП) с правно основание чл. 284, ал. 1 във вр. чл. 3 от ЗИНЗС за обезщетение в размер на 25 000 (двадесет и пет хиляди) лева, за причинени му в периода 01.03.2022 г. – 27.07.2022 г. неимуществени вреди, изразяващи се във физическо и психическо страдание, значителен дискомфорт, накарняване на човешкото достойнство и постоянно притеснение, нарушение на съня, повишаване на раздразнителността, сериозно увреждане на здравето, изпадане в отчаяние и страх, незащитеност и малоценност, дължащи се на незаконосъобразни действия и/или бездействия на служители на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“. Претендират се законните лихви до окончателното изплащане на обезщетението и направените по делото разноски.

В исковата молба (наименована „жалба“ – л. 3) и допълненията към нея (л. 8, л. 21), а и в представените в съдебното производство писмени молби (л. 131, л. 155, л. 156), ищецът твърди, че в процесния период е изтърпявал наложеното му наказание

Лишаване от свобода в Затворническо общежитие от закрит тип „Кремиковци“ при Затвора - С. при неблагоприятни условия, неотговарящи на изискванията на чл. 3 от ЗИНЗС и чл. 3 Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи (КЗПЧОС), които са несъответни и на влошеното му здравословно състояние. Като такива са посочени:

твърде рано събуждане и ставане от сън, определено като дискриминационно и влошаващо физическото му състояние,
неразумен час за пазаруване на лавка, според изготвения график и съобразяване със смените на надзорно охранителния състав,
пренаселеност на помещението, в което е бил настанен,
упражняван психически тормоз от лишени от свобода, настанени в същото помещение,

липса на постоянно течаща топла вода в помещението,
нерешен проблем с отоплението и използването на печки на твърдо гориво – въглища,
неизпълнение на функциите на пералното в Общежитието – пере се само спално бельо, но не и дрехи,

забавено придвижване на кореспонденция на лишения от свобода,
неоказване на необходимата за влошеното му здравословно състояние специализирана медицинска помощ.

Исковата претенция се поддържа от ищеца така както е предявена и допълнително уточнена, след оказаната правна помощ от назначените му служебно, процесуални представители. В представената молба от 17.11.2022 г. (л. 21) изрично е посочен периодът, за който се претендира обезщетението – 01.03.2022 г. – 27.07.2022 г. (149 дни).

Ответникът – Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ чрез процесуалния си представител – юрисконсулт Д. в представен по делото писмен отговор (л. 29 – л. 30) оспорва исковите претенции по основание и размер. Прави искане за отхвърлянето им като неоснователни и недоказани. Претендира юристконсултско възнаграждение.

Представителят на Софийска градска прокуратура е на становище, че предявените искове са недоказани и неоснователни и следва да бъдат отхвърлени.

Административен съд – София-град, Първо отделение, 26 състав, след като обсъди по отделно и в съвкупност събраните по делото доказателства, в контекста на становището на страните, прие за установено от фактическа и правна страна:

В мотивите на приложеното към саморъчна декларация на ищеца Б. Д. (л. 73), копие на Заповед № 45 от 10.09.2021 г., издадена от и. ф. началник на Затвора (л. 74), е посочено, че Д. изтърпява наказание Лишаване от свобода в размер на 30 години, наложено му с влязла в сила присъда по НОХД № 3902/2018 г., с начало на наказанието 16.0 2020 г. Отражено е, че е постъпил в Затвора С. на 05.10.2018 г.

В информацията, предоставена от началника на Затвора С., рег. № 6704/29.12.2022 г. (л. 39), е отразено, че ищецът Б. И. Д. е настанен в ЗОЗТ „Кремиковци“ при Затвора С., считано от 04.02.2022 г. като на 21.03.2022 г. е преведен в Болницата при Затвора Л.. Върнат е обратно в ЗОЗТ „Кремиковци“ на 15.04.2022 г.

В представената справка рег. № 2174 от 06.12.2022 г. (л. 31 – л. 32), изготвена от началника на Затвора – С. е отразено, че в процесния период 01.03.2022 г. – 27.07.2022 г. ищецът Б. Д. е бил настанен в 10 група, 2-ро спално помещение в ЗОЗТ „Кремиковци“. Посочени са данни за лицата, с които е съжителствал в този период, от които е видно, че помещението е ползвано от 7 лишени от свобода. Към справката са

приложени, изготвени от домакина на ЗОЗТ „Кремиковци“ графици за посещение на лавка (л. 36 и л. 37). В информацията от 29.12.2022 г. (л. 39), е отразено, че ищецът е получил при настаняването си в ЗОЗТ „Кремиковци“ дюшек, а при завръщането си от болничното заведение при Затвора Л. – на 15.04.2022 г. - матрак.

В представеното заверено копие на Заповед № 45 от 10.09.2021 г., издадена от и. ф. началника на Затвора С. (л. 74), е отразено, че ищецът е бил включен в Списък за интервенции и предотвратяване на евентуален опит за суицид, поради демонстрирано поведение застрашаващо живота и сигурността на мястото за лишаване от свобода. Съвместно с инспектор – психолог и служител на СДВР е установено деструктивно поведение, отклоняващо се от обичайното за общността на лишените от свобода, което е наложило, настаняването на ищеца, на основание чл. 60 от ЗИНЗС във вр. чл. 38, ал. 5 от ППЗИНЗС в Отделение за лишени от свобода с висока степен на обществена опасност, страдащи от наркомания, психически разстройства или уязвими лица, с оглед тяхната безопасност на територията на СБАЛЛС за срок от 3 месеца.

В изисканата и приложена към делото медицинска справка (л. 89 – л. 90), изготвена от Лекарска комисия при Специализирана болница за активно лечение на лишени от свобода при Затвора – С. (СБАЛЛС), е отразено, че през 2018 г. ищецът е провеждал поддържащо лечение в СБАЛЛС – Л. с диагноза: хроничен алкохолизъм, промяна на личността. Пролежавал е многократно в СБАЛЛС – С. за клинично наблюдение, изследване и оптимизиране на терапевтичното поведение. Консултиран е със специалист психиатър, който е поставил диагноза: недиференцирано соматоформно разстройство и е назначил съответната поддържаща терапия.

Изрично е уточнено, че при настаняванията в СБАЛЛС – С. не са установени други отклонения в локалния статус на ищеца. Данни за соматично заболяване не са установени и не се съдържат и в медицинската документация, водена от лекаря в Медицинския център при ЗОЗТ „Кремиковци“.

Заклучението на ЛКК при СБАЛЛС – С., че при ищеца не са установени данни за соматично заболяване, освен основния психиатричен проблем, за който продължава да получава поддържащо лечение и да се наблюдава от лекаря в мястото за лишаване от свобода където е настанен, е изготвено след няколко дневно клинично наблюдение в болнично заведение и извършени лабораторни и образни изследвания, включително прегледи от специалист хирург и интернист.

В медицинската справка е посочено, че на 20.02.2023 г. ищецът за пореден път е хоспитализиран в СБАЛЛС – С. за провеждане на физиотерапия по повод на оплаквания от хрема, главоболие и запушен нос.

Приложени са :

- Епикриза, издадена от завеждащ Хирургично отделение в СБАЛЛС – С., удостоверяваща период на проведено наблюдение и лечение 25.04.2023 г. – 27.04.2023 г. (л. 91),

- Епикриза, издадена от завеждащ „Вътрешно отделение“ в СБАЛЛС – С., удостоверяваща период на проведено наблюдение и лечение 15.12.2021 г. – 14.01.2022 г. (л. 92),

- Епикриза, издадена от лекуващите лекари във Вътрешно отделение в СБАЛЛС – С., удостоверяваща период на проведено наблюдение и лечение 20.02.2023 г. – 02.03.2023 г. (л. 93),

- искания за образни изследвания и резултати от проведени такива (л. 94 – л. 100).

По искане на процесуалния представител на ищеца към делото е приобщен резултат

от проведено на 21.10.2021 г. в МБАЛ „К. К.“ – С. компютърно томографско изследване на глава (л. 126 – л. 127 и л. 130). Уточнено е, че изследването е проведено по препоръка на специалист невролог, който е издал направлението. (л. 128).

В заключението на назначената по искане на ищеца и процесуалния му представител Съдебно медицинската експертиза (л. 167 – л. 174) е отразено, че в медицинската документация, отразяваща проведени изследвания, лечения и наблюдения на състоянието на ищеца в периода на изтърпяване на наложеното наказание Лишаване от свобода се съдържат данни за следните поставени диагнози:

- хроничен алкохолизъм, промяна на личността,
- недиференцирано соматоформно разстройство (възниква когато са налице физически (болестни) оплаквания повече от 6 месеца, които не се дължат на медицинско състояние, т. е. не е налице болест),
- гастродуоденит – възпаление на стомаха и червата,
- интертриго – червеникав обрив от инфекциозно възпаление на кожата и кожните гънки, дължащ се на запотпяване, протриване и др.,
- хронична вертебробазиларна недостатъчност при исхемичен мозъчен инсулт във вертебро-базиларната система (проблем в съдовете, хранещи мозъка, свързан с намаляване на нивото на кръвоснабдяване),
- фиброзни изменения в белите дробове (рентгенологично), перибронхитно възпаление (рентгенологично),
- хрема и запушен нос.

В заключението е посочен моментът, в който за първи път са установени заболяванията, както и провеждано ли е и какво лечение. Доколкото нито едно от заболяванията не е установено за първи път в процесния период, същите могат да бъдат групирани като такива, установени преди 01.03.2022 г. (началният момент на исковия период) и установени след 27.07.2022 г. (крайният момент на исковия период).

В първата група следва да бъдат включени: хроничният алкохолизъм, промяна на личността – установени през 2018 г.; недиференцираното самотоформно разстройство – установено при хоспитализацията в СБАЛЛС през м. 12.2021 г.; интертриго – установено по време на същата хоспитализация в СБАЛЛС – 15.12.2021 г. и хроничната вертебробазиларна недостатъчност, установена при компютърно томографското изследване, проведено на 21.10.2021 г.

Заболяванията, които следва да бъдат включени във втората група са установени през 2023 г. – фиброзните изменения в белия дроб е въз основа на резултатите от рентгеново изследване проведено на 23.04.2023 г., а гастродуоденита е установен на 25.07.2023 г.

При изслушване на заключението на Съдебно медицинската експертиза, експертът уточни, че констатираният при проведеното компютърно томографско изследване „Исхемичен мозъчен инсулт не се съпровожда с кръвоизлив и обемен процес. Няма общо между тези понятия“ и в този смисъл установените находки за такъв процес са свързани с другото заболяване на ищеца. (л. 176 – л. 177).

Съдът кредитира изцяло при постановяване на решението по съществото на спора заключението на Съдебно медицинската експертиза като обстойно и задълбочено, изготвено с необходимите специални знания и опит, съобразено с информацията в останалите доказателствени източници.

Показанията на разпитаните по искане на ищеца и процесуалния му представител

свидетели П. В. Ф. (л. 177-гръб – л. 178) и А. С. А. (л. 156-гръб – л. 157), които съдят счита за обективни, непротиворечиво възпроизвеждащи в хронологична последователност релевантните за правния спор фактически обстоятелства, потвърждават данните и в представените писмени документи, че в процесния период ищецът Б. Д. е бил настанен в 10 група, 2-ро спално помещение на ЗОЗТ „Кремиковци“ заедно с още 6 лишени от свобода лица. Свидетелите са категорични, че ищецът е ходил по болници, извън Затворническото общежитие и ежеседмично е посещавал и лекаря в ЗОЗТ „Кремиковци“. По отношение на условията в спалното помещение, свид. А. изрази категоричното си мнение, че „като цяло не са добри“, но „Аз нямам специално оплаквания от условията“ (л. 157). В показанията и на двамата свидетели еднозначно се сочи, че в помещенията няма постоянно топла вода, като нерядко е спирала и студената вода. Пералнята е ползвана за пране на спално бельо, а прането на останалите дрехи е задължение на лишените от свобода и мястото, на което се сушат са самите спални помещения. Отоплението през есенно-зимния период е било на печки с дърва и въглища. Според свид.Ф. (л. 178) ищецът често се е оплаквал от главоболие и болки в гърдите, като нерядко са го водили на изследвания по за 2 – 3 дни. Сочи, че е пушач въпреки, че твърди, че не пуши много. Заявява, че според него служителите от затворническата администрация са действали недостатъчно отзивчиво на всички оплаквания и отправени искания от ищеца за провеждане на лечение.

Описаните фактически обстоятелства, установени въз основа на анализа на събраните по делото доказателства, позволяват на настоящия съдебен състав да направи следните правни изводи:

Исковата претенция за обезщетение на неимуществени вреди е с правно основание чл. 284, ал. 1 във вр. чл. 3 от ЗИНЗС и е процесуално допустима. Предявена е от надлежна страна – лишен от свобода, изтърпяващ наказание в Затворническо общежитие от закрит тип „Кремиковци“ при Софийски централен затвор срещу надлежен ответник по чл. 205, ал. 1 от АПК – юридическото лице, представлявано от органа, от чието незаконосъобразно бездействие се твърди да са настъпили вредите, съгласно чл. 12, ал. 2 във вр. ал. 3 от ЗИНЗС.

Разгледана по същество исковата претенция е НЕОСНОВАТЕЛНА.

Конституционно регламентираният принцип в чл. 7 за отговорността на държавата за вреди, причинени от незаконни актове, действия и/или бездействия на нейни органи и длъжностни лица е детайлно уреден в Закона за отговорността на държавата и общините за вреди. С разпоредбите на чл. 284 и чл. 285 от ЗИНЗС законодателят е предвидил специална отговорност за вреди, причинени на лишени от свобода или на лица, спрямо които се прилага мярка за неотклонение „задържане под стража“ в резултат на нарушения на чл. 3, ал. 1 и ал. 2 от ЗИНЗС от специализираните органи по изпълнение на наказанията.

За да бъде ангажирана отговорността на ответната администрация е необходимо кумулативното наличие на следните предпоставки :

- 1) незаконосъобразен акт, действие или бездействие на специализиран орган или длъжностно лице по изпълнение на наказанията, които отговарят на критериите на чл. 3, ал. 1 и /или ал. 2 от ЗИНЗС,
- 2) причинени вреди в правната сфера на лишен от свобода с имуществен и/или неимуществен характер, настъпили непосредствено след нарушението по чл. 3 от ЗИНЗС, за съществуването на които е приложима оборима законова презумпция,

съгласно чл. 284, ал. 5 от ЗИНЗС,

3) пряка причинна връзка между настъпилите вреди и нарушението на чл. 3 от ЗИНЗС.

Разпоредбата на чл. 3, ал. 1 от ЗИНЗС забранява изтърпяващите наказание Лишаване от свобода или лица, спрямо които се прилага мярка за неотклонение „Задържане под стража“ да бъдат подлагани на изтезания, жестоко, нечовешко или унижително отношение. За нарушение се смята и поставянето в неблагоприятни условия като липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност да общуване, необоснована употреба на помощни средства

Предмет на исковата претенция в настоящото производство е обезщетение за неимуществени вреди, които се твърди да са настъпили в периода 01.03.2022 г. – 27.07.2022 г. (149 дни) като резултат на неправомерни действия и бездействия на служителите на ответната страна, изразяващи се в твърде рано събуждане и ставане от сън, неразумен час за пазаруване на лавка, според изготвен график и съобразяване със смените на надзорно охранителния състав, пренаселеност на помещението, в което е бил настанен ищецът, упражняван психически тормоз от лишени от свобода, настанени в същото помещение, липса на постоянно течаща топла вода в помещението, нерешен проблем с отоплението и използването на печки на твърдо гориво – въглища, неизпълнение на функциите на пералнята – пере се само спално бельо, но не и дрехи, забавено придвижване на кореспонденция, неказване на необходима за влошеното му здравословно състояние специализирана медицинска помощ.

Според настоящия съдебен състав, събраните по делото доказателства не установяват твърдените от ищеца неправомерни бездействия и/или действия при изпълнение на служебните задължения на служителите на ГДИН. Нарушението по чл. 3 от ЗИНЗС и чл. 3 КЗПЧОС не се презюмира, а следва да бъде установено чрез пълно и главно доказване. Тежестта на доказване е на ищеца, по аргумент на чл. 154, ал. 1 от ГПК, приложима съгласно нормата на чл. 144 от АПК. Едва при доказано нарушение на чл. 3 от ЗИНЗС, приложима е оборимата презумпция по чл. 284, ал. 5 от ЗИНЗС относно настъпването на неимуществени вреди и на причинната връзка между нарушението и вредоносния резултат. Тази презумпция променя доказателствената тежест в процеса и затова законодателят е предвидил и правната възможност да бъде оборена от ответника чрез обратно пълно доказване.

Заявените от ищеца фактически обстоятелства в исковата претенция – липса на достатъчно площ, ранно събуждане и ставане от сън, нерешен проблем с отоплението и прането на дрехи отговарят на критериите на чл. 3, ал. 2 от ЗИНЗС, но събраните в настоящото производство писмени и гласни доказателства не установяват нарушение на изискванията на чл. 3, ал. 2 от ЗИНЗС. Разпитаните по искане на ищеца свидетели, съжителствали при същите условия в пенитенциарното заведение, в което и той е изтърпявал наказанието Лишаване от свобода през процесния период не сочат нито едно от твърдените в исковата молба нарушения на изискванията на чл. 3 от ЗИНЗС. В подкрепа на тези факти не са ангажирани други доказателства освен гласните и представените множество медицински документи, удостоверяващи своевременно и компетентно оказана адекватна на състоянието на ищеца специализирана медицинска помощ, макар и в периоди предшествващи или следващи исковия период. В

представените справки и медицински документи се съдържа информация за проведено специализирано лечение в СБАЛЛС при Затвора – Л. в началото на процесния период, считано от 21.03.2022 г. до 15.04.2022 г. в продължение на 25 дни. От събраните доказателства не се установява на ищеца да е причинено физическо и/или психическо страдание или унижаване на човешкото достойнство повече от следващото се на изтърпяването наказание. Такива данни не се съдържат и в показанията и на двамата разпитани свидетели неблагоприятните условия в мястото за лишаване от свобода да надвишават прага на суровост, пряко свързан с вида на наложеното наказание.

Правопораждащите отговорността на ответника юридически факти като недоказани не дават основание исковата претенция да бъде уважена.

При този изход на спора, въпреки своевременно направеното искане от процесуалния представител на ответника за присъждане на юрисконсултско възнаграждение такова не се дължи от ищеца. Разпоредбите на чл. 286, ал. 2 и ал. 3 от ЗИНЗС са специални по отношение на общите норми на чл. 143 от АПК и чл. 78, ал. 8 от ГПК във вр. чл. 144 от АПК. Липсата на изрична уредба в ЗИНЗС относно отговорността на ищеца за заплащане на юрисконсултско възнаграждение на ответната страна при пълно или частично отхвърляне на иска не предпоставя прилагането по аналогия на разпоредбите на чл. 78, ал. 3 или чл. 78, ал. 9 от ГПК, доколкото в нормите на чл. 286, ал. 2 от ЗИНЗС, чл. 143, ал. 1 от АПК и чл. 78, ал. 1 от ГПК законодателят е разграничил разносните по производството от възнаграждението на един адвокат и юрисконсултското възнаграждение.

Мотивиран от изложеното, Административен съд – София – град, Първо отделение, 26 състав

Р Е Ш И :

ОТХВЪРЛЯ като НЕОСНОВАТЕЛЕН и НЕДОКАЗАН предявеният иск, с правно основание чл. 284, ал. 1 във вр. чл. 3 от ЗИНЗС, от Б. И. Д. ЕГН [ЕГН], изтърпяващ наказание Лишаване от свобода в Затворническо общежитие „Кремиковци“ при Затвора – С. срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ при Министерство на правосъдието за присъждане на обезщетение на причинени му неимуществени вреди в периода 01.03.2022 г. – 27.07.2022 г. в размер на 25 000 (двадесет и пет хиляди) лева, в резултат на незаконосъобразни действия и бездействия на служители на ответника, изразяващи се в - твърде рано събуждане и ставане от сън, неразумен час за пазаруване на лавка, според изготвения график и съобразяване със смените на надзорно охранителния състав, пренаселеност на помещението, в което е бил настанен, упражняван психически тормоз от лишени от свобода, настанени в същото помещение, липса на постоянно течаща топла вода в помещението, нерешен проблем с отоплението и използването на печки на твърдо гориво – въглища, неизпълнение на функциите на пералното – пере се само спално бельо, но не и дрехи, забавено придвижване на кореспонденция, неоказване на необходимата специализирана медицинска помощ.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване в 14-дневен срок от съобщението на страните с касационна жалба пред тричленен състав на Административен съд – София – град.

СЪДИЯ: